T. C.
MAARİF VEKİLLİĞİ
TEBLİĞLER DERGİSİ

Her hafta Pazartesi günleri neşrolunur.

Neşriyat Müdürlüğünce çıkarılır. Tek tek satılmaz. Alâkadar makam ve müesseselere dağıtılır. 50 nüshadan ibaret bir yıllığı kırk kuruş mukabilinde abonelerine gönderilir.	18 İkinciteşrin 1940 **PAZARTESİ**	Cilt : 3 Sayı : 96

TAYİNLER:

Simav Ortaokul Müdürü H. Basri Yüce Divrik Ortaokul Müdürlüğüne naklen tayin edilmiştir.

TALİMATNAMELER:

Talim ve Terbiye Heyeti Kararı

Karar sayısı : 205
Karar tarihi : 12/XI/1940

ÖZET :

Devlet ortaokul imtihanına girmeğe hak kazanan ortaokul talebesi kızların Kız Enstitülerinin ortaokul tahsili görenlere mahsus dördüncü sınıflarına kabulleri hakkında Meslekî ve Teknik Tedrisat Dairesinden yapılan 22 Teşrinievvel 1940 tarih ve 1227 numaralı teklif tetkik edildi.

Devlet Ortaokul imtihanına girmeğe hak kazanan ortaokul talebesi kızların Kız Enstitülerinin ortaokul tahsili görenlere mahsus dördüncü sınıflarına kabulleri hakkında:

Bu gibi kızların, mensup bulundukları ortaokullardan alınacak malûmat üzerine Kız Enstitülerinin sözü geçen sınıflarına kabulü ve yıl sonunda muvaffak oldukları takdirde de beşinci sınıfa terfileri, ancak Devlet Ortaokul diploması almadıkça Kız Enstitülerinden mezun olamamaları ve müddeti içinde Devlet Ortaokul diploması alamadıkları takdirde de Enstitülerin ortaokul mezunlarına mahsus sınıflarındaki tahsillerine son verilmesi uygun görüldü.

İşin Vekillik Makamının tasvibine arzı kararlaştı.

TAMİMLER:

TALİM VE TERBİYE DAİRESİ
2 - 4029

510. *15/XI/1940*

ÖZET :

«Ana Hatlarile Türk Grameri» kitabı h.

Okullarımızda Gramer tedrisatının mazbut bir hale gelmesini isteyen Maarif Vekilliği, bir taraftan dilimizin grameri hakkında bir anket mahiyeti taşımak, diğer taraftan da bugün dağınık bir şekilde verilmekte olan gramer derslerini vakit kaybetmeden bir esasa bağlamak için «Ana Hatlarile Türk Grameri» adlı bir deneme hazırlatmıştır. 1940 - 41 ders yılından itibaren ortaöğretim müesseselerinde Türkçe ve edebiyat öğretmenleri bu kitaptan aşağıki maddelere göre gramer tedrisatı yapacaklar, Nisan 1941 tarihine kadar da kitap hakkındaki düşüncelerini, mucip sebeplerle ve bir rapor halinde okul müdürlüğü yolundan Vekilliğe bildireceklerdir.

1 — Kitap Türk Gramerinin esas tarif ve tasniflerini dilin bünyesine uygun bir şekilde ortaya koymak gayesini gütmektedir. Burada dilin yalnız büyük ölçüdeki kanun ve kaideleri ele alınmıştır. Tâli meselelere ve teferrüata hemen hiç yer verilmemiştir; fakat bunların yerleri, yapılmış olan sarih tasnifler içinde kolaylıkla tayin edilebilecek ve tedrisatta ehemmiyetli olanlar öğretmenler tarafından tamamlanabilecektir. Meselâ bu kitapta bahsı geçmiyen (noktalama) işaretlerini öğretmen cümle bahsında gösterebilir.

2 — Kitap bir ders kitabı olmayıp öğretmenlerin derslerini hazırlamalarına yardım edecek bir müracaat kitabı mahiyetindedir. Mevcut gramer kitaplarında tasnif ve tariflerin değişik olması yüzünden gramer derslerinde bir usul birliğine varmak mümkün olamıyordu. Bu kitabın gayesi bütün okullarımızda aynı tasniflerin takip edilmesini temin etmektir. Ancak kitap, yalnız öğretmenlere göre yazıldığı için metnin talebeye aynen okutulması bilhassa ortaokullarda mahzurludur. Okutulacak bahsı öğretmenin kitaptan okuyup hazırlıyarak talebenin seviyesine uygun bir ifade ile anlatması lâzımdır. Her bahsa ait ana kaideleri öğretmen, seviyelerine uygun bir şekilde talebeye kısaca not ettirebilir.

3 — Gramer tedrisatı geniş ölçüde tatbikata istinat etmek mecburiyetindedir. Talebe kitapları yazılıncıya kadar tatbikat mevzularının hazırlanması işi tamamen öğretmenlere kalmaktadır. Bu tatbikat şu üç şekilde yaptırılacaktır:

a) Öğretmen tarafından talebeye, okutulan gramer bahsına ait sözlü (derste talebeye buldurulacak misaller) ve yazılı (talebey ders haricinde hazırlatılacak vazifeler) temrinler verilecektir. Bu temrinleri öğretmen mutlaka dersten evel hazırlamış olmalıdır.

b) Öğretmen okuma kitabından veya başka bir metinden, okuttuğu bahsin tatbikatına zemin olabilecek bir parça seçerek bunu talebeye evelden verecektir. Bu parçanın itina ile seçilmesi ve okutulan bahse ait zengin misalleri ihtiva etmesi lâzımdır. Parça üzerinde yapılacak tatbikat, sorulacak suallerle, talebenin nazarî olarak öğrendiği bahse ait misalleri kendi kendine bulmasını temin etmek olacaktır.

c) Okuma derslerinde de gramer tatbikatına yer verilecektir. Bu tatbikat muayyen bir bahse ait olmıyacak, talebenin o zamana kadar edindiği gramer bilgilerini karışık ve parçaya uygun bir şekilde hatırlamasını ve tekrarlamasını temin edecektir. Öğretmen bu şekilde yapılacak tatbikattan, parçanın edebî hususiyetlerini izaha yarıyacak neticeler de elde edebilecektir.

4 — Bu kitapta kullanılan imlâ kat'î bir örnek mahiyetinde değildir. İmlâ meselelerine de az temas edilmiştir. Gerek imlâya ve gerek noktalamıya ait meseleler hazırlanmakta olan bir imlâ kılavuzuna bırakılmıştır.

5 — Derslerde kullanılması muvafık görülen ıstılahlar kitapta siyah harflerle dizilmiş olanlardır. Bunlardan yabancı olanların talebe kitaplarında türkçeleştirilmesi mukarrerdir. Istılahların yanlarında ihtiyaca göre eski türkçe, fransızca ve bazan lâtince ve almancaları kerre içerisinde gösterilmiştir. Bunlar tariflerin anlaşılmasını kolaylaştırmak için konulmuştur; derslerde kullanılmamalıdırlar.

6 — Gramer dersleri ortaokullarda bu seneden itibaren iki sene aşağıki müfredata göre okutulacaktır.

Ortaokul

1. Sınıf : Haftada 1 saat

Fonetik:

I. Türkçenin sesleri:

1. Vokaller: a) Kalın ve ince. b) Düz ve yuvarlak, c) geniş ve dar,d) kısa ve uzun vokaller.

2. Konsonantlar: a) patlayıcı ve sızıcı, b) tonlu ve tonsuz konsonantlar, c) dudak, diş, damak, gırtlak konsonantları, d) akıcı ve katı konsonantlar.

II. Seslerin birleşmesi:

1. Hece: a) hecenin yapısı. b) Türkçenin heceleri.

2. Vokallerin benzeşmesi: a) Vokal ahengi kanunları.

b) Vokal ahengine uymıyan haller.

3. Vokallerle konsonantların benzeşmesi: a) Sonseste tonsuzlaşma. b) içseste tonlulaşma, c) atlama.

4. Konsonantların benzeşmesi: a) içseste çift konsonantlar.

5. Ses düşmesi ve ses türemesi: a) çift vokallerin giderilmesi, b) orta hece düşmesi.

6. Vurgu ve ton: a) vurgu.

(Fonetik bahsi hülâsa olarak okutulmalıdır.)

Morfoloji:

(Bu bahsin tetkikine girişilmeden evel, çocuklara cümle mefhumu hakkında umumî malûmat verilmeli ve kelimeye, cümle unsuru olmak itibarile geçilmelidir.)

a) Kelimelerin yapısı, b) kelimelerin tasnifi.

I. Kelime tasrifi:

1. İsim: a) isim ve nevileri, b) isimlerde kemmiyet, c) isimlerin tasrifi, d) izafet, e) isimlerde küçültme.

2. Sıfat: a) Sıfat ve nevileri, b) sıfat terkibi, c) tavsif sıfatları, d) tayin sıfatları.

3. Zamir: a) Zamir ve nevileri, b) şahıs zamirleri, c) işaret zamirleri, d) mülkiyet zamirleri, e) mutavaat zamirleri, f) sorgu zamirleri, g) müphem zamirler.

4. Zarf: a) Zarf ve nevileri, b) zarflarda mukayese, tekit ve küçültme.

5. Edat: a) Edat ve nevileri.

6. Rabıt: a) Rabıt ve nevileri.

7. Nida.

8. Fiil: a) Fiil ve nevileri, b) fiilin binası, c) fiil müştakları, d) fiillerin tasrifi, e) fiilin sorgu şekilleri, f) cevher fiili, g) mudil fiiller, h) tasvir fiilleri .

II. Sınıf: Haftda 1 saat

Bu sınıfta 1940-41 ders yılında birinci sınıfa aid müfredat, 1941-42 ders yılında da aşağıdaki müfredat gösterilecektir.

Morfoloji:

II. Kelime teşkili:

a) Kelime hazinesi, b) Türkçenin teşkil vasıtları.

1. İştikak: a) Denominal isim tabanları, b) Denominal fiil tabanları, c) Deverbal isim tabanları, d) Deverbal fil tabanları.

2. Terkip: a) Mürekkep isim tabanları, b) mürekkep fiil tabanla:

Sentaks:

a) İfade, b) kelimelerin gruplanması.

I. Tayin grupları:

a) İzafet, b) sıfat terkibi, c) edat grupları, d) zarf grupları, e) isim grupları, f) Atıf grupları, g) unvan grupları.

II. Hüküm grupları:

1. Basit cümle: a) Kaziye ve cümle, b) Cümlenin mütemmimleri.

c) fiil cümlesi, d) isim cümlesi.

2. Mürekkep cümle: a) mürekkep cümle ve nevileri.

b) Tetabulu cümle, c) Tertipli cümle.

III. Noktalama.

III. Sınıf

1940 - 41 ders yılında haftada 1,5 saat ve 1941 - 42 ders yılında haftada 1 saat.

Bu sınıfta bu ders yılında birinci ve ikinci sınıflara ait müfredatın hepsi ve gelecek sene yalnız ikinci sınıfa ait müfredat gösterilecektir.

(Öğretmenler, «Ana Hatlarile Türk Grameri» kitabında mevcut olup da müfredatta gösterilmiyen bahislerden, talebeyi mesul tutmıyacaklardır.)

7 — Bugün lise ve öğretmen okulları sınıflarında bulunup da gramer itibarile zayıf olan talebenin noksanını tamamlamak üzere liselerde ve öğretmen okullarında da gramer tedrisatı yapılması uygun görülmüştür.

1940 - 41 ders yılında liselerin ve öğretmen okullarının birinci ve ikinci sınıflarında ortaokul birinci sınıf için tespit edilen gramer müfredatı gösterilecek. 1941 - 42 yılında da ikinci ve üçüncü sınıflarda orta ikinci sınıfın müfredatı takip olunacaktır.

Lise son sınıfların fen şubelerinde bu sene mevzuubahis müfredatın umumî bir hulâsası yapılacak, edebiyat şubelerile öğretmen okulları son sınıflarında müfredat tam olarak gösterilecektir. Öğretmenler buna lüzumu kadar saat ayıracaklardır.

8 — Ortaokullar için tespit edilmiş olan gramer müfredatı, karşılıklı sınıflar gözönünde tutularak, Kız Enstitülerile Bölge Sanat Okullarında, Ticaret Okullarında ve Köy Enstitülerinde de gösterilecektir.

9 — Gramer saatleri türkçe ve edebiyat saatleri içinden alınacak. Liselerle öğretmen okullarında bu dersler edebiyat öğretmenleri tarafından gösterilecektir.

Maarif Vekili
Hasan-Âli Yücel

K. Y.

HUSUSİ MEKTEPLER MÜDÜRLÜĞÜ 8/XI/1940
Sayı : 9/4230

ÖZET :
Üstüste iki yıl aynı sınıfta kalanlardan askerlik çağına girenler h.

511.

Üst üste iki yıl aynı sınıfta kalıp ta üçüncü yıl yine bir okula devam etmek istiyenlerden askerlik çağına girmiş olanların talebelikten dolayı tecil edilmiyerek lüzumu halinde asker edilmeleri, 1111 sayılı Askerlik Kanununun muaddel 35 inci maddesinin C fıkrası icaplarından olduğu cihetle, bu hususta Askerlik Şubeleri tarafından talep vaki oldukça istizana hacet kalmaksızın gereğinin yapılması lâzımgeldiğinin göz önünde tutulmasını ehemmiyetle dilerim.

Maarif Vekili
Hasan-Âli Yücel

N. P.

HUSUSİ MEKTEPLER MÜDÜRLÜĞÜ 8/XI/1940
Sayı : 9/4231

ÖZET :
Yabancı ve azınlık Ortaokullarını bitiren talebeden resmî program tatbik eden liselerin 9 uncu sınıflarına girmek istiyenler h.

512.

72 sayılı Tebliğler Dergisindeki 402 sıra numaralı tamimin ikinci fıkrasına tevfikan, yabancı ve azınlık ortaokullarını bitiren talebenin resmî program tatbik eden liselere girmek için Devlet Ortaokul imtihanı geçirmesi lâzım ise de 1940 imtihanlarından az evvel tebliğ edilen bu mecburiyetin yabancı ve azınlık okulları talebesine lâyıkıyle anlatılmamış bulunması ve bu suretle kendilerinin, eskiden olduğu gibi, müracaatleri sırasında sınıf imtihanı vererek liyakat gösterecekleri sınıfa girme imkânı olduğunu zannetmeleri de varit görülmektedir. Bu itibarla, 1940 - 1941 ders yılına münhasır kalmak ve yukarıda sözü geçen tamimin icaplarına 1941 - 1942 ders yılı başından itibaren riayet edilmek üzere, yabancı ve azınlık ortaokulları mezunlarından resmî program takip eden liselere girmek istiyeceklerin, Maarif Müdürlüklerince tensip edilecek her hangi bir resmî lisede ortaokul üçüncü sınıf derslerinden imtihana tabi tutulması, ancak bu imtihanın Türkçe, Matematik ve Tabiiye derslerine ait kısmında ortaokulun her üç sınıfı müfredatına şamil sualler sorulması uygun görülmüştür. Gereğinin buna göre yapılmasını rica ederim.

Maarif Vekili
Hasan-Âli Yücel

N. P.

NEŞRİYAT MÜDÜRLÜĞÜ 9/XI/1940
Sayı : 82/10916

ÖZET :
Teknik Öğretim mecmuası h.

513.

Tebliğler Dergisinin 56 ncı sayısında 307 sıra numarası altında intişar eden tamime ektir :

1) Teknik Okullarımızdaki öğretmenlerle yetişkin talebeye muhtelif teknik iş sahalarındaki faaliyet ve yenilikler hakkında malûmat vermek ve onların nazarî bilgilerini artırmak maksatları ile Vekilliğimiz tarafından neşri kararlaşan «Teknik Öğretim» adlı mecmuanın ilk sayısından birer nüshası, alâkadar müesseselere gönderilmiştir.

2) Mecmua, Ağustos, Eylûl ayları müstesna olmak üzere, ayda bir intişar edecektir.

3) Mecmuanın bir sayısı 15 kuruş ve bir yıllık abone bedeli 150 kuruştur.

Mecmuayı tedarik etmek isteyenlerin, bedellerini peşin olarak ödemeleri lâzımdır.

Okul idareleri vasıtasile, talebeler için, toptan yapılacak siparişlerin tutarı üzerinden % 20 tenzilât yapılacaktır.

4) Mecmua ayrıca Maarif Vekilliği Yayınevleri ve Vekillik neşriyatını satma salâhiyetini almış olan bayiler tarafından da satılacaktır.

5) Abone ve sipariş bedelleri mahallin Ziraat Bankası şubesi vasıtasile veya posta ile «Türkiye Cümhuriyeti Ziraat Bankası Ankara merkezinde açılan 4125 sayılı carî hesap» adına gönderilecektir.

Doğrudan doğruya Mesleki ve Teknik Tedrisat Umum Müdürlüğüne veya Neşriyat Müdürlüğüne para gönderilmiyecektir.

6) Okul idareleri, abone olan öğretmen ve talebenin adlarını ve adreslerini gösterir, birer liste ile, Bankaya veya postahaneye yatırılan paraların makbuz tarih ve numaralarını ve her nüsha geldikçe hangi tarihte, kaç nüsha alındığını Vekillik Neşriyat Müdürlüğüne bildireceklerdir.

7) Bu tamim mucibince gereken işlerin vaktinde ve muntazam olarak yürütülmesi için lüzumlu alâka ve gayretin gösterilmesini rica ederim.

Maarif Vekili
Hasan-Âli Yücel

F. Unat

NEŞRİYAT MÜDÜRLÜĞÜ 11/XI/1940
Sayı: 81/11003

ÖZET :
Telyazıları h.

514.

Okul idarelerinden alınan telyazılarından bazılarının altında yalnız isim, bazılarının altında da sadece «Müdür» kelimesi bulunmaktadır.

Bu yüzden, aynı Vilâyet veya kaza merkezinde bir kaç tane okul bulunması halinde telyazısının hangi okuldan geldiği anlaşılamamakta, lüzumsuz muhaberelere ve işlerin geçikmesine yol açmaktadır. Bu sebeple telyazılarının altına, imzadan evvel, hangi okuldan yazıldığının anlaşılabilmesi için gerekli izahatın yazılması lâzımdır.

Maarif Vekili
Hasan-Âli Yücel

F. Unat

HUSUSİ MEKTEPLER MÜDÜRLÜĞÜ 11/XI/1940
Sayı: 9/4242

ÖZET :
Devlet Ortaokul eleme imtihanlarında başarı göstermiyen talebelere verilecek belgeler h.

515.

Devlet Ortaokul eleme imtihanlarında başarı gösteremeyen talebelere nasıl bir belge verileceği bazı maarif ve hususî okul müdürlüklerinden sorulmaktadır.

1 — Devlet Ortaokul imtihanında muvaffak olamıyan talebenin sonraki imtihanlarını başka bir yere naklettirmesi ancak Vekilliğin müsaadesile mümkün görüldüğünden bu gibi talebeye herhangi bir vesika verilmesine mahal yoktur.

2 — Bu kabil talebeden, imtihan talimatnamesinin 58 inci maddesine göre sınıfta kalma vaziyetini kabul edenlere, nakil takdirinde, tasdikname verilmesi tabiîdir. Keyfiyetin ilgililere tebliğini dilerim.

Maarif Vekili
Hasan-Âli Yücel

N. P.

HUSUSİ MEKTEPLER MÜDÜRLÜĞÜ 11/XI/1940
Sayı: 9/4242

ÖZET :
Meslek Okullarından naklen hususî okullara gelen talebeler h.

516.

Meslek Okullarından naklen hususî okullara gelen talebelerin sınıflarının nasıl tayin edileceği bazı Maarif ve Hususî Okul Müdürlüklerinden sorulmaktadır.

Meslek okullarile umumî okulların tahsil senesi itibarile karşılıklı sınıfları birbirine muadil olmadığından meslek okullarının herhangi bir sınıfından hususî ortaokul veya liselerin karşılıklı sınıflarına nakletmek isteyen talebenin resmî bir okulda imtihan geçirdikten sonra o sınıfa veya daha aşağısına kabul olunmaları tabiîdir. Ancak meslek okullarından, iki yıl aynı sınıfta kalmak dolayısile belge verilerek çıkarılmış bulunanların da aynı şekilde hususî okullara kabulleri takdirinde - muvaffakiyetsizlikleri meslek derslerine inhisar etmiyorsa - belgeli muamelesine tâbi tutulmaları lâzımgeldiğinin ilgililere tebliğini dilerim.

Maarif Vekili
Hasan-Âli Yücel

N. P.

ŞARTNAMELER:

1941 - 1942, 1942 - 1943, 1943 - 1944 ders yıllarında Orta Ticaret Okullarının Üçüncü, Dördüncü ve Ticaret Liselerinin Beşinci, Altıncı sınıflarında okutulmak üzere yazılacak Malbilgisi Kitapları Şartnamesi

(94 üncü sayıdan devam)

İplik :

Ticarette iplik numaraları. Türk pamuklarından istihsali kabil olan iplik numaraları. Türk iplik numaralarını tanımak. Türkiyede mensucat işlerinin bugünkü durumu.

En ziyade istihsal ettiğimiz beyaz dokumalar hakkında bilgiler.

(Bu dersler esnasında okulun bulunduğu mıntakada istihsal olunan pamuk cinslerine aid nümunelerden, mıntakada kullanılan yerli ve yabancı iplik dokumalardan koleksiyonlar tertip ettirilmesi faydalı olur.)

İpek :

Tabiî ipek, istihsali ve istihsal mıntakaları.
Sun'î ipek şardone ipeği, amonyaklı bakır oksit ipek, vizkos ipeği.

Yün ve Tiftik :

Türkiyede hayvan yetiştirme işlerinde koyun ve keçinin mevkii,
Koyun ve keçi mıntakaları. Yün ve tiftiğin teknolojisi. Tiftik keçileri (bizde ve cihanda.) Yün ve tiftiğin ticarî vasıfları. Satış teamülleri.

Keten, Kenevir :

Yetişme seyri hakkında bilgiler.
Yetiştiği mıntakalar.
Hint keneviri, jüt hakkında bilgiler.

Sınıf : VI

Yağlar :

Yağın terkibi, ticarî vasıflarını tayin eden şartlar.
Bir yağın tahlili, muhtelif yağların ticarî mukayeseleri.

Şeker :

Pancar ve şekerkamışı.
Şekerin istihracı.
Melâs ve ispirto. Bundan istihsal olunan maddeler.
Türkiye ticartinde şeker ve şeker sanayiinin nümuneleri hakkında bilgiler.

Kerestecilik :
Kâğıt sanayii
Selüloit.

Tahammür sanayii :
Şarapçılık.
Biracılık hakkında bilgiler.

Madenler :

Cıva, gümüş, plâtin, altın, demir, bakır. Bulundukları yerler. İstihsal şekilleri.
Maden kömürü.
Tabiî ve sun'î mahrukat.
Maden kömüründen istihsal edilen maddeler.
Petrol.
Madenî yağlar ve petrol müştakları.

Tütün :

Tütünün ekildiği araziye ve yapraklarına, fidandaki mevkiine göre ehemmiyeti.
Tütünün ticarî vasıflarını tayin eden şartlar.
Tütün borsaları ve fiatlerin temevvücü hakkında bilgiler ve en mühim tütün cinsleri üzerinde tetkikler.
Sigara ve imalâtı.
İngiltere, Almanya, Amerika gibi memleketlerde sigara ambalâjları.

Afyon :
Afyon hakkında bilgiler.

Zeytin :
Zeytin ve zeytin yağı istihracı.
Yağın ticarî vasıfları.
Pamuk yağı, Kolza yağı, haşhaş yağı, susam yağı, keten yağı, fındık yağı.

DÜZELTME:

11/XI/1940 tarih ve 95 sayılı Tebliğler Dergisinin 59 uncu sahifesinde «Liseyi bitirme belgesi» alanlar nisbetinin, metindeki gibi, % 63 olarak düzeltimsei rica olunur.

Bu dergideki tamimler tarafımızdan okunmuştur.

1	2	3	4	5
6 Hasta	7	8	9	10
11	12	13	14 Ayrıldı	15
16	17 Dairemiz çalışmıyor	18	19	20
21	22 İzinli	23	24	25
26	27	28	29	30
31	32	33	34	35
36	37	38	39	40

Devlet Matbaası